

Ämnesplanering för idrott och hälsa på introduktionsprogrammet språkintröduktion

Hänvisning till detta dokument:

Intensivsvenska. 2020. *Ämnesplanering för idrott och hälsa på introduktionsprogrammet språkintröduktion*. SKRIVS 13. Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

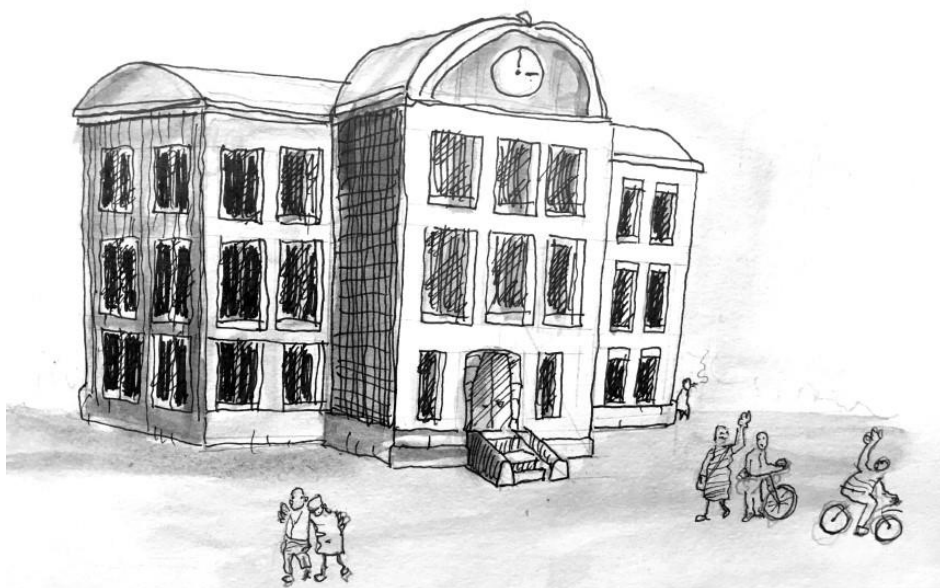

Illustration: Ove Larsson

Materialet är utvecklat inom utvecklingsprojektet Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever, Intensivsvenska. Projektet ingår i satsningen *Utbildning för ökad integration* och har Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse som huvudfinansiär och Stockholms universitet och Institutionen för svenska och flerspråkighet som medfinansiärer. Projektets huvudman är Svenska Akademien. Projektets vetenskapliga hemvist är Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet.

SKRIFTER FRÅN INTENSIVSVENSKA NR 13

Innehåll

Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever	4
Intensivsvenskamodellen	5
Intensivsvenskamodellen – stöttning för planering och genomförande av utbildning och undervisning	6
Ämnesplaneringarna	8
Vad är en ämnesplanering?	8
Varför behövs ämnesplaneringar?	9
Hur är ämnesplaneringarna uppbyggda?	10
Hur ska ämnesplaneringarna användas?	12
Hur kan ämnesplaneringarna anpassas?	13
Anpassning av innehållet och målen	14
Skolans planering av timplaner	14
Generell läsguide för modulerna	18
Ämnesplaneringen i idrott	19
Terminsöversikt	19
Mål och innehåll för modulerna	20
Modul A. Utomhus – orientering och fotboll (8 veckor)	20
Modulmål för modul A i idrott	20
Vecka 1. Introduktion	21
Vecka 2. Samarbetsövningar/lära känna varandra	21
Vecka 3. Samarbetsövningar/lära känna varandra	21
Vecka 4. Orientering	21
Vecka 5. Orientering	21
Vecka 6. Orientering	21
Vecka 7-8. Fotboll	22
Modul B. Friluftsliv (4 veckor)	23
Modulmål för modul B i idrott	23
Vecka 1. Allemansrätten och vård	24
Vecka 2. Matlagning i naturen	24
Vecka 3. Bygga bår och vindskydd	24
Vecka 4. Nödsituationer och första hjälpen	24
Modul C. Inomhus – rörelse & rytmik (4 veckor)	25
Modulmål för modul C i idrott	25
Vecka 1. Rytm	26
Vecka 2. Rörelseanalys	26
Vecka 3. Koreografi	26

Vecka 4. Jullekar	26
Modul D. Simning, intro. (5 veckor)	27
Modulmål för modul D i idrott	27
Vecka 1. HLR, teori, öva på docka	27
Vecka 2. Simning, badvett, kulturella förväntningar	27
Vecka 3. Simning, träna i grunt vatten	28
Vecka 4. Simträning	28
Vecka 5. Simträning	28
Modul E. Kondition (3 veckor)	29
Modulmål för modul E i idrott	29
Vecka 1. Puls	30
Vecka 2. Kroppens funktioner	30
Vecka 3. Kondition och hälsa	30
Modul F. Inomhus – cirkelträning och hälsa (4 veckor)	31
Modulmål för modul F i idrott	31
Vecka 1. Cirkelträning	32
Vecka 2. Psykisk hälsa	32
Vecka 3. Illegala substanser	32
Vecka 4. Ideal och kroppstyper	32
Modul G. Simning, fortsättning (4 veckor)	33
Modulmål för modul G i idrott	33
Vecka 1. HLR, teori, öva på docka	33
Vecka 2. Vattenvett och livräddning	33
Vecka 3. Simning, träna i grunt vatten	34
Vecka 4. Simning, träna i grunt vatten	34
Modul H. Utomhus – brännboll och friidrott (2 veckor)	35
Modulmål för modul H i idrott	35
Vecka 1. Brännboll	36
Vecka 2. Friidrott	36
Litteratur	37

Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever

Det material som du nu har framför dig är en av tretton så kallade ämnesplaneringar. I ämnesplaneringarna är det centrala innehållet och kunskapskraven i kursplanerna (Lgr 11) sorterat, organiserat och bearbetat i form av en tvåårig grundplan för olika skolämnen på introduktionsprogrammet språkintröduktion. De är resultatet av ett nära och intensivt samarbete mellan forskare, skollidare och yrkesverksamma lärare under fyra år i projektet Intensivsvenska. I detta introduktionskapitel beskrivs dels projektets grundtankar, dels hur ämnesplaneringarna kan läsas och användas.

Intensivsvenska, eller med det fullständiga namnet, Intensivutbildning i svenska för nyanlända skolelever, är ett samverkansprojekt som pågått 2016–2020.¹ Projektets vetenskapliga hemvist är Institutionen för svenska och flerspråkighet vid Stockholms universitet. Projektet ingår i Wallenbergstiftelsernas satsning Utbildning för ökad integration och det är Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse som har varit huvudfinansierare med Stockholms universitet och Institutionen för svenska och flerspråkighet som medfinansierare. Projektets huvudman är Svenska Akademien. För utförligare information om projektet i sin helhet, se www.intensivsvenska.se.

De övergripande målen som har styrt arbetet i projektet är

1. hållbar utveckling av utbildning och undervisning och
2. långsiktig förbättring av skol- och undervisningspraktiken genom implementering av gemensamt framarbetade arbetssätt och strukturer.

Målgruppen för arbetet har i första hand varit nyanlända elever i gymnasieåldern; en elevgrupp som arbetar mot att uppnå gymnasiebehörighet. Dessa elever har mest bråttom och på dem är kraven som störst, språkligt och kognitivt. De ska på kort tid lära sig svenska från grunden och erövra en språklig kompetens som är funktionell i skolsammanhang – ett specialiserat, skriftspråksbaserat och abstrakt språk för lärande i olika ämnen (t.ex. Hakuta, Butler & Witt 2000, Schleppegrell

¹ Projektledningen har utgjorts av Maria Lim Falk (projektledare), Helena Bani-Shoraka (bitr. projektledare) och Tomas Riad. Därtill har projektgruppen inkluderat följande personer: Ann Boglind, Evelina Bång, Julia Forsberg, Carmen Galian Barrueco, Olle Josephson, Monica Karlsson, Margareta Majchrowska, Johanna Prytz, Débora Rottenberg, Ghazaleh Vafaeian, Gustav Westberg och Torbjörn Westerlund. Alla har bidragit i arbetet med ämnesplaneringarna – ett arbete som bland annat har omfattat analyser av styrdokument, konkretiseringar av mål, delmål och innehåll i samarbete med lärare, daglig dokumentation i klassrummen på projektskolorna för t.ex. uppföljning och utvärdering av ämnesplaneringarnas funktionalitet, fortlöpande arbete i ämneslärargrupper för fortsatt utveckling och revidering av ämnesplaneringarna och andra projektsatsningar. För mer information om projektskolorna, se fotnot 5.

2004, Lindberg 2007, 2011, jfr Skolverket 2017). Sådana höga krav kräver en genomtänkt och konkret plan både för utbildningen i sin helhet, och för den innehållsliga och språkutvecklande undervisningen i de enskilda ämnena (jfr Skolinspektionen 2010, 2019).² Det är en sådan plan som projektarbetet har riktats in mot.

Att utvecklingsarbetet skulle omfatta *hela* den utbildning i det svenska utbildningssystemet som är avsedd för nyanlända elever i gymnasieåldern – *introduktionsprogrammet språkintrödn* – har framstått som självklart.³ Projektet har från början haft skolans uppdrag och dess måluppfyllelse för ögonen, och skolförbättring är en del av målet. Med detta mål är det nödvändigt att omfatta hela utbildningen. Arbetet har inbegripit dels uppläggning och organisering av utbildningen i sin helhet, dels planering och strukturering av undervisningen i olika skolämnen. Såväl det organisatoriska som pedagogiska utvecklingsarbetet har skett i direkt anslutning till undervisning och lärande i klassrummet. En viktig utgångspunkt har varit att beakta och synliggöra hela styrkedjan för att klargöra dess betydelse för enskilda skolor, rektorers och lärares förutsättningar för att bedriva sitt arbete (jfr Håkansson & Sundberg 2016 om förändringsteori, skolförbättring och strategier för en hållbar skolutveckling). Rektorer och lärare på olika skolor i olika kommuner har aktivt deltagit i utvecklingsarbetet, tillsammans med forskargruppen. Parallellt med detta har forskarna studerat och analyserat kommunernas och skolornas mottagnings- och kartläggningsrutiner, deras inplaceringsförfarande och gruppindelingsprinciper, liksom deras grunder för schemaläggning och annan planering av programmet.

Intensivsvenskamodellen

Med de ovan nämnda övergripande målen som bakgrund kan det konkreta projekt målet formuleras så här: Att arbeta fram en målorienterad, konkret och systematiskt upplagd grundmodell för språkintrödn som ger förutsättningar för en likvärdig utbildning med hög kvalitet, ökad måluppfyllelse och bättre genomströmning.

Vi har valt att använda oss av ordet *modell*, trots att det inom utbildningsvetenskaplig och pedagogisk forskning liksom i skolpraktikkontexten ofta verkar kunna associeras med färdiga koncept och enkla tips och trix. Det är därför viktigt att understryka att arbetet inom ramen för projektet *Intensivsvenska* utgår från att det inte finns några enkla och snabba lösningar på de stora

² Skolinspektionen 2010 – om framgångsfaktorer för undervisning; Skolinspektionen 2019 – om utmaningar med att skapa förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i svenska som andraspråk.

³ Alternativ hade varit att i utvecklingsarbetet enbart omfatta ett eller ett par ämnen eller ämnesdidaktiska perspektiv och/eller ha en tematisk inriktning som till exempel 'språkutvecklande arbetssätt' eller 'att utveckla litteracitet på ett andraspråk', etc. eller helt och hållet lägga fokus på ämnet svenska som andraspråk.

utmaningar som utbildning av nyanlända innebär. Envar som varit inblandad i sådan utbildning vet att det inte finns någon ”quick fix”. Det krävs samarbete och långsiktighet för att utveckla och etablera hållbara strategier, processer och arbetssätt.

En annan grundtanke har varit att projektets arbete ska kunna få spridning efter de fyra arbetsåren. Vi har därför kontinuerligt uppmärksammat specifika och generella perspektiv på arbetet som sådant under hela processen. Å ena sidan har utvecklingsarbetet utgått från de faktiska utmaningar som lärare och rektorer på projektskolorna har upplevt och identifierat i mötet med den heterogena elevgruppen nyanlända i sina specifika skol- och klassrumspraktiker (se fotnot 5 för mer information om projektskolorna). Å andra sidan har en betydelsefull aspekt av projektets processledningsroll varit att kontinuerligt lyfta blicken och växla perspektiv från det specifika till det generella.

Intensivsvenskamodellen – stöttning för planering och genomförande av utbildning och undervisning

Den grundmodell som projektarbetet har resulterat i kan beskrivas som ett system av planerad stöttning såväl för uppläggning och organisering av utbildningen i sin helhet som för planering och strukturering av undervisningen i olika skolämnen.⁴ Intensivsvenskamodellen kan liknas vid en rejäl byggnadsställning runt skol- och klassrumspraktikerna, i vilka väsentliga funktioner har satts under lupp och analyserats för att sedan kunna stärkas och utvecklas vidare.

Struktur och systematik, konkretion och explicititet är två centrala begreppspår i projektets tänkande. De kan ses som grundläggande förutsättningar för en likvärdig skol- och klassrumspraktik med hög kvalitet och höga (stimulerande) förväntningar på eleverna. Begreppen fångar väl in de faktorer som enligt till exempel Skolinspektionen (2010) kännetecknar god undervisning, framgångsrika lärare och ett utvecklingsinriktat och stabilt kollegium. De fångar också in aspekter som i forskningen har visat sig ha stor betydelse för elevers lärande och studieresultat, både på lång och kort sikt (Nordenbro m.fl. 2008, Håkansson & Sundberg 2012).

Struktur och systematik hänger nära samman i Intensivsvenskamodellen. På en övergripande nivå avser *struktur* utbildningens inre uppbyggnad, som till exempel organisering av ämnen, undervisningstid och schemaplanering för olika elevgrupper (Vad ska läsas när och av vem?). Det handlar om att skapa så goda förutsättningar som möjligt på en skola, i en kommun eller region för att kunna göra träffsäkra och välgrundade anpassningar av utbildningen till olika elevgrupper. Ett steg närmare undervisningen, på ämnesnivån, handlar struktur

⁴ Jfr stötningsbegreppet hos Gibbons 2002 och Polias, Lindberg & Rehman 2017.

om organisering och disposition av ämnenas olika delinnehåll och förväntade förmågor och färdigheter. På undervisningsnivå handlar struktur om planering och organisering av innehåll och arbetssätt för såväl sekvenser av lektioner som för enskilda lektioner och moment inom en lektion.

Utöver att vara strukturerad bör såväl utbildningens uppläggning som undervisningen i olika ämnen i möjligaste mån också vara *systematisk*. Det systematiska kan röra principer för till exempel vilka ämnesområden som med fördel kan läsas i en elevgrupp med kort skolbakgrund eller i en elevgrupp med hittills mycket begränsade kunskaper i svenska. Vad är rimliga och stimulerande mål för denna elevgrupp? Hur kan undervisningen i olika ämnen planeras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt för elever som har lång skolbakgrund och som kan förväntas ha en snabb progression i svenska? Vad är lämpligt att behandlas tidigt i utbildningen respektive senare? Etc.

Exempel på redskap som *tillsammans* kan fungera som utgångspunkt för en planering som syftar till att främja systematisk progression är (1) Skolverkets bedömningsstöd *Bygga svenska* (2017), (2) registermodellen för språkutveckling, språkanvändning och språklig variation mot bakgrund av situationella förutsättningar i olika sammanhang (Halliday & Hasan 1989, Martin & White 2005), (3) Cummins fyrfältsmodell för undervisning och lärandets zoner (Cummins 1981, 1984, Gibbons 2009, jfr Mariani 1997) och (4) cirkelmodellen för realisering av undervisningsplanering i cykler (Martin & Rothery 1986, Kuyumcu 2004, 2013, Johansson & Sandell Ring 2010). I artikeln *Planera för progression* ges exempel på hur redskapen konkret kan användas i samverkan (se Lim Falk 2017).

Om struktur och systematik framför allt handlar om att strukturera och systematisera utbildningens och undervisningens *vad* och *hur* på olika nivåer, så handlar *konkretion* och *explicititet* om att tydliggöra och underlätta förståelsen av strukturen och systematiken (för både lärare och elever). Såväl innehåll och mål (*vad:et*) som vägen dit (*hur:et*) behöver ha en klar och tydlig form, det vill säga formuleras så konkret som möjligt. Därutöver behöver det uttryckas explicit och göras synligt för alla berörda (jfr Skolinspektionen 2010, SKL 2019). Lärarens förståelse av strukturen och systematiken och betydelsen av dem för elevernas kunskapsutveckling är steg ett (jfr Nordenbro m.fl. 2008). Det nödvändiga nästa steget är att strukturen, systematiken och det konkretiserade innehållet och målen kommuniceras tydligt och begripligt till eleverna (jfr Håkansson & Sundberg 2012).

Ämnesplaneringarna är centrala i det system av stöttning som Intensivsvenskamodellen utgör. En ämnesplanering kan kort och gott beskrivas som en strukturering och konkretisering av kursplanens övergripande mål, centrala innehåll och kunskapskrav. Utformandet av denna typ av stöttningsmaterial bygger på det starka forskningsstödet för att tydliga mål har

stor betydelse för elevers kunskapsutveckling och studieresultat (se referenser i avsnittet ovan). Enligt Skolinspektionen (2010) är flertalet av de faktorer som kännetecknar god undervisning och framgångsrika lärare relaterade till en undervisningsmiljö som stödjer och tydligt strukturerar såväl innehållet i undervisningen som elevens arbete. Lärare och forskare i projektet har ägnat över 1000 arbetstimmar åt att sortera, organisera och precisera det centrala innehållet och förmågorna i kursplanen, och att konkretisera kunskapskraven i delmål ner på veckonivå och/eller lektionsnivå. Därutöver har utvecklingsarbetet inkluderat kontinuerliga ämneslärmöten och klassrumsobservationer.

Utöver ämnesplaneringarna har projektet utarbetat material för särskilda satsningar. Studiemedvetenhet och ordförråd är två sådana satsningar i projektet. De är båda ämnesöverskridande och involverar lärare i alla ämnen. De förutsätter också samarbete mellan lärare inom och mellan ämnen. Den tredje satsningen – litterarisering – har stor betydelse för undervisning och språkutveckling i alla ämnen, men som kunskapsområde och i implementeringsavseende ligger satsningen i huvudsak inom sva-lärarnas ämneskompetens. För information om de särskilda satsningarnas inriktning, vetenskapliga grund och metoder för genomförande och de specifika sva-satsningarna (uttal, skönlitteratur och grammatik) – se projektets separata publikationer. Det här dokumentet fokuserar i det följande enbart på ämnesplaneringarna.

Ämnesplaneringarna

Ämnesplaneringarna är alltså utformade med ledorden struktur och systematik, konkretion och explicititet som utgångspunkt. De är redskap som kan bidra till ökad likvärdighet med hög kvalitet i utbildning och undervisning både inom en skola, mellan skolor och mellan kommuner. De är särskilt utformade för introduktionsprogrammet språkintrouktion i gymnasieskolan, men kan också användas och anpassas till undervisning på högstadiet. I enlighet med styrdokumentet för introduktionsprogrammen syftar de till att eleverna ska uppnå gymnasiebehörighet och tar därför sikte mot centralt innehåll och kunskapskrav för årskurs 9 i Lgr 11.

Vad är en ämnesplanering?

En ämnesplanering är en konkretisering av det centrala innehållet och kunskapskraven i ett specifikt skolämne i kursplanen för åk 7–9 (Lgr 11). Den tar alltså sikte mot centralt innehåll och kunskapskrav i de olika skolämnena för årskurs 9, men beaktar även innehåll och krav i kursplanernas tidigare årskurser. Detta är nödvändigt särskilt i vissa ämnen, för att alla elever, även de med kort eller ingen skolbakgrund från sina hemländer, ska ha möjlighet att bygga upp de kunskaper och det språk som utgör kraven efter nio års skolgång i det svenska skolsystemet (se vidare nedan). Lika viktigt är det att innehåll och mål också ger

eleverna förutsättningar att faktiskt klara sig på nästa utbildningsnivå, det vill säga på gymnasiet eller i vuxenutbildningen.

Ämnesplaneringarna innehåller uppföljningsbara mål och delmål, preciserade ner på veckonivå, för några ämnen även på lektionsnivå. Därtill innehåller de exempel på lärandeaktiviteter, uppgifter och resurser som kan användas i planeringen eller genomförandet av undervisningen. Ämnesplaneringarna i de olika skolämnena är tänkta att utgöra en ram som kan stödja läraren i planerings- och bedömningsarbetet.

Arbetet med ämnesplaneringar i svenska som andraspråk, matematik, engelska, biologi, kemi, fysik, geografi, historia, religion, samhällskunskap, bild och idrott har pågått under en fyraårsperiod, under vilken implementering, utvärdering och vidareutveckling har skett i återkommande cykler. Grundversioner av ämnesplaneringarna togs fram under 2017 genom samarbete mellan ett femtiotal yrkesverksamma högstadie- och gymnasielärare och ett femtontal forskare vid Stockholms universitet, Göteborgs universitet och Södertörns högskola. Implementering på projektskolorna⁵ har sedan skett i tre faser under tre läsår. Under dessa tre år har cirka 100 lärare utprovat ämnesplaneringarna i sin undervisning och kontinuerligt bidragit till revideringar av dem. Ämnesplaneringarna har alltså reviderats under läsåren 2017/2018, 2018/2019 och 2019/2020 och är ett resultat av över 1000 arbetstimmar och 70 ämneslärarmöten, mer än 800 lektionsobservationer och ett gediget samverkansarbete mellan forskare och ett stort antal verksamma lärare. Under läsåret 2019/2020 har också en ämnesplanering i ämnet musik arbetats fram.

Varför behövs ämnesplaneringar?

Kartläggningar, utredningar och granskningar har visat att det råder stora skillnader i processen kring mottagande av nyanlända ungdomar, i organiseringen av utbildningen för dem, i uppläggningsen av språkintröduktion. Omfattningen av och relationen mellan undervisning i olika ämnen och undervisningen i svenska som andraspråk varierar starkt, liksom i gruppindelning och anpassning till enskilda elevers förutsättningar och behov (se t.ex. Skolinspektionen 2014, Skolverket 2016). Viss variation är nödvändig eftersom undervisningen ska utgå från varje elevs förutsättningar och behov, men alltför stora skillnader riskerar att skapa likvärdighetsproblem.

⁵ De skolor som har varit involverade i projektet är Nacka gymnasium i Nacka kommun, Södra Latins gymnasium och Kärrtorps gymnasium i Stockholms kommun, Morabergs studiecentrum i Södertälje kommun Jenny Nyströmsskolan i Kalmar kommun, IM Jacobsskolan i Hässleholms kommun och Norra Sorgenfri gymnasium i Malmö kommun. Skolorna har varit antingen labb-, test- eller modellskolor, vilket betyder att de har haft olika roller i projektet vad gäller utveckling, revidering och implementering av ämnesplaneringarna.

Bristande likvärdighet framhölls som ett grundläggande problem i Skolverkets rapport från 2018 (rapport 469) och kopplas till den flexibla styrningen av språkintröduktion. Liksom övriga intröduktionsprogram i gymnasieskolan styrs det visserligen av både läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11) och kursplanerna för grundskolan (Lgr 11), men saknar programstruktur och examensmål.⁶ Istället är det huvudmannens ansvar att upprätta en plan för utbildningen. Det kan i sammanhanget påpekas att kursplanerna ju inte är formulerade utifrån just nyanlända elevers förutsättningar och behov och att den progression som synliggörs i kursplanerna stegvis sträcker sig över nio läsår. För lärare som undervisar nyanlända innebär tolkning och implementering därför ofta en särskild utmaning, inte minst med tanke på den starkt heterogena elevgruppen vad gäller skolbakgrund, litteracitet på modersmålet och andra språk, etc. Studier har konstaterat att det föreligger ett (alltför) stort tolkningsutrymme på ämnesnivå, inte minst eftersom kursplanerna upplevs som orealistiska (Florin Sädbom 2015, Odenstad 2018, jfr Myndigheten för skolutveckling 2004).

Ämnesplaneringarna underlättar alltså inte bara lärarnas planerings- och undervisningsarbete – de bidrar också till ökad likvärdighet, vilket har varit en viktig utgångspunkt för projektets arbete.

Hur är ämnesplaneringarna uppbyggda?

Utöver att precisera innehåll och mål tydliggör ämnesplaneringarna också tidskraven, det vill säga vad som är rimlig undervisningstid för varje ämne. Det underlättar utformningen av studieplaner och schemaläggning av klasser. En central egenskap hos ämnesplaneringarna är modulariteten: ämnena är indelade i så kallade moduler om 10–20 undervisningstimmar (60 min).⁷ Modulerna avgränsar enskilda kunskapsområden inom de olika ämnena. De kan kombineras på olika sätt för anpassning av studietakt och nivå (hur många timmar i veckan eleven/gruppen ska läsa varje ämne) och ämneskombinationen (vilka ämnen eleven läser, eller läser samtidigt).

Ämnesplaneringarna i sin grundversion är disponerade över två läsår. I detta grundupplägg läser eleverna samtliga SO- och NO-ämnen under varje läsår (totalt 66–70 undervisningstimmar per ämne), men bara ett SO-ämne och ett NO-ämne parallellt. Totalt består varje SO- och NO-ämne av fyra moduler (A–D). Under termin 1 ägnas till exempel de första fyra veckorna i SO åt geografi med fyra undervisningstimmar i veckan (modul A i geografi) och de första fem veckorna i NO åt biologi med tre undervisningstimmar i veckan (modul A i biologi). Därefter

⁶ Att både Gy 11 och Lgr 11 styr intröduktionsprogrammen beror på att programmen finns i gymnasieskolan, och att undervisningen siktar mot gymnasiebehörighet, dvs. mot godkända betyg motsvarande årskurs 9.

⁷ Modulerna i ämnena bild, idrott och hälsa och musik har oftast mindre omfattning. Dessa ämnen brukar ha färre lektioner i veckan och färre undervisningstimmar totalt sett (ca 34 timmar under ett läsår).

följer fyra veckor med samhällskunskap (modul A i samhällskunskap) och fem veckor med fysik (modul A i fysik), osv. För en detaljerad översikt av grundupplägget i NO och SO, se **Tabell 1**.

Övriga ämnen läser eleverna kontinuerligt under alla veckor och terminer. För dessa ämnen blir antalet moduler betydligt fler och de varierar också i längd. För mer information om moduler och deras innehåll, se respektive ämnesplanering.

Utformningen av ämnesplaneringarna⁸ utgår från följande antal undervisningstimmar per vecka och modul:

- Svenska som andraspråk: 8–12 tim./v. (beroende på elevgrupp)
- Engelska: 2–4 tim./v.
- Matematik: 3 tim./v.
- NO: 3 tim./v.
 - Biologi: 1 modul om 5–6 v. per termin
 - Kemi: 1 modul om 5–6 v. per termin
 - Fysik: 1 modul om 5–6 v. per termin
- SO: 4 tim./v.
 - Geografi: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Historia: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Religion: 1 modul om 4–5 v. per termin
 - Samhällskunskap: 1 modul om 4–5 v. per termin
- Bild: 1 tim./v. (koncentrationsläses ofta i en elevgrupp varannan termin, dvs. med 2 tim./v. under en termin)
- Musik: 1 tim./v. (koncentrationsläses ofta under ett år med 2 tim./v. under två terminer)
- Idrott: 1,5 tim./v.

En tanke i grundupplägget är att de nyanlända eleverna ska hinna inhämta så mycket språkkunskaper som möjligt innan de avslutar ämneskurserna. Detta ökar deras chanser att nå godkända betyg. Grundupplägget av ämnesplaneringarna tar hänsyn till såväl den innehållsliga som den språkliga progressionen *inom* varje ämne. Utöver det tar grundplaneringen även hänsyn till placeringen av de olika ämnesmomenten *mellan* ämnena för att skapa möjliga synergieffekter mellan dem. Synergieffekterna kan handla om både innehållet i ämnena och olika förmågor som eleven förväntas lära sig.

Det skall understrykas att två år är en kort tid, för många elever en *för* kort tid. Grundupplägget ska alltså *inte* ses som ett skolstadium eller som ett program avgränsat i tid (två år). Istället innebär detta upplägg ett tydliggörande av innehåll och mål. Denna konkretisering ger förutsättningar för en ökad likvärdhet vad

⁸ Ämnesplaneringar för ämnena teknik, slöjd och hemkunskap är inte utformade.

gäller måluppfyllelse. Sedan kan det ta ett år för några få, två år för en större del, tre år för andra. Ämnesplaneringarna kan och bör anpassas efter det. En del elever kommer inte nå målen inom ramen för ungdomsskolan, men det är viktigt att säkerställa att också den elevgruppen får möjlighet att lära sig så mycket som möjligt under den tid de befinner sig i ungdomsskolan.

Hur ska ämnesplaneringarna användas?

Ämnesplaneringarna har flera funktioner. Några centrala funktioner listas nedan.

- Ämnesplaneringarna som planeringsverktyg
Ämnesplaneringarna konkretiserar och strukturerar ämnenas innehåll och mål över en tvåårsperiod. Den förhållandevis höga graden av konkretion, explicititet och överskådlighet över både kort och lång tid kan väsentligt underlätta arbetet med att planera och anpassa undervisningen till olika elevgrupper. Det gäller oavsett den specifika skolans organisation av programmet språkintröduktion, dess tjänstefördelningssystem eller dess schemalägningsprinciper.
- Ämnesplaneringarna som utgångspunkt för ökat samarbete
Genom att ämnesplaneringarna synliggör de olika ämnenas innehåll och progression över tid utgör de också en god grund för idéutbyte och ett fördjupat samarbete med ämneskollegor och kollegor i andra ämnen som möter samma elever. Systemet med explicita terminsplaneringar och moduler gör det tydligt vilka områden som behandlas i vilket ämne, av vem och när. Det ger goda förutsättningar för att planera till exempel ämnesöverskridande moment, studiebesök eller temadagar.
- Ämnesplaneringarna som redskap för att främja elevernas studiemedvetenhet
Strukturen och de tydliga målen och konkretiserade delmålen kan fungera som underlag i kommunikationen mellan lärare och elever om lärandeprogression, planering, tid, ansvar, etc. Det gäller helklass: Har undervisningen behandlat det avsedda innehållet? Vad ska undervisningen behandla de kommande veckorna? Hur ska jag planera mina studier under denna tid? Och det gäller individuellt för att följa upp lärandeprogressionen: Hur mycket har jag deltagit i? Vad har jag missat? Vad behöver jag göra mer av för att nå målen? Se vidare *Studiemedvetenhet och måluppfyllelse*.
- Ämnesplaneringarna som bedömningsverktyg både för och av lärande
Ämnesplaneringarna kan med fördel användas som bedömningsverktyg, eftersom de konkretiserar de mål som undervisningen ska sträva mot och som eleven förväntas uppnå. Vissa

mål är inriktade mot kunskaper, andra mot färdigheter och förmågor. De går att använda både på gruppnivå och individnivå.

På individnivå kan de också användas som underlag vid överlämning när en elev byter skola. Med utgångspunkt i ämnesplaneringarnas moduler och mål kan lärarna enkelt meddela vilka delar av utbildningen som undervisningen har behandlat och vilka mål eleven bedöms ha uppnått, även om hen inte nått betyg.

- Ämnesplaneringarna som en resurs i kommunikationen om undervisningen med studiehandledare
Ytterligare ett område där ämnesplaneringarna kommer till användning är i instruktioner och förberedelsematerial som studiehandledarna behöver. I ämnesplaneringarna anges länkar till utbildningsfilmer på en rad olika språk, som studiehandledarna kan ta del av för att förbereda sin undervisning och använda med eleverna. Samma fördel finns i de fall en annan lärare eller vikarie ska undervisa i ämnet och snabbt behöver bilda sig en uppfattning om vad klassen har gjort och behöver göra. Ämnesplaneringarna ger också studiehandledare och vikarier som har flera ämnen en överblick av undervisningsplaneringen i alla ämnen, vilket kan vara till hjälp i planeringen.
- Ämnesplaneringarna som stöd för schemaläggning och användning av schemat som pedagogiskt verktyg
Ämnesplaneringarna anger tydligt vilka tidsramar och beräkning av lektionstid som de är utformade utifrån. Det innebär att grundupplägget kan fungera som utgångspunkt för skolspecifika anpassningar avseende organisation, tjänstefördelning, elevgrupper, etc.

Hur kan ämnesplaneringarna anpassas?

Grundupplägget av ämnesplaneringarna sträcker sig över två år (se *Tabell 1* nedan), vilket alltså kan vara en för kort tid för många elever. Tidsaspekten är viktig i ämnesplaneringarna, men det verkligt centrala är inte avgränsningen i tid (ett visst antal undervisningstimmar), utan tydliggörandet av innehåll och mål. Denna konkretisering ger förutsättningar för en ökad likvärdighet vad gäller måluppfyllelse. Sedan kan det ta olika lång tid för olika elever att nå målen.

Ämnesplaneringarna kan och bör anpassas efter det. Mål och innehåll, både vad gäller mängd och djup, behöver anpassas till elevernas språkliga förmåga på svenska, tidigare skolgång och innehållsliga kunskaper.

ANPASSNING AV INNEHÅLLET OCH MÅLEN

Grundupplägget behöver alltså i de flesta fall anpassas till den specifika skolans tjänstefördelning, timplaner, schematekniska aspekter eller organisationen av introduktionsprogrammet språkintröduktion för olika elevgrupper.

Det är viktigt att påpeka att ämnesplaneringarna inte förutsätter att eleverna har uppnått en viss språklig nivå i svenska, utöver en grundläggande litteracitet. Ämnesplaneringarna är tänkta att kunna användas hos i princip alla elevgrupper, men en del anpassningsarbete måste alltid göras av läraren. Eftersom språkintröduktionsprogrammet kännetecknas av heterogenitet både i och bland elevgrupperna behöver anpassningar ofta göras både på grupp- och individnivå.

För att möta denna utmaning innehåller till exempel ämnesplaneringar i matematik och engelska en systematisk skiktning av målen i grundläggande och fördjupade. Modulerna i år 2 i dessa ämnen behandlar i stora drag samma innehåll som modulerna i år 1 men med successivt mer utmanande mål – ämnesmässigt, kognitivt och språkligt. Eleven som läser ämnet för första gången kommer att sträva mot de grundläggande målen (målen i år 1), medan de mer utmanande målen i år 2 (t.ex. problemlösning i matematik) kommer att vara i fokus för elever som har tillräckliga förkunskaper i ämnet, antingen från hemlandet eller från tidigare skolgång i Sverige. Dessa två elevkategorier kan vara placerade i olika grupper men finns inte sällan i samma grupp. Då underlättas undervisningen av det gemensamma innehållet i modulerna år 1 och 2.

SKOLANS PLANERING AV TIMPLANER

Ämnesplaneringarna tydliggör tidskraven för varje ämne, något som underlättar utformningen av studieplaner och schemaläggningen av klasser. Modulariteten i ämnesplaneringarna gör att det är enkelt att variera studietakt och ämneskombinationer i olika klasser och i vissa fall även på individnivå.

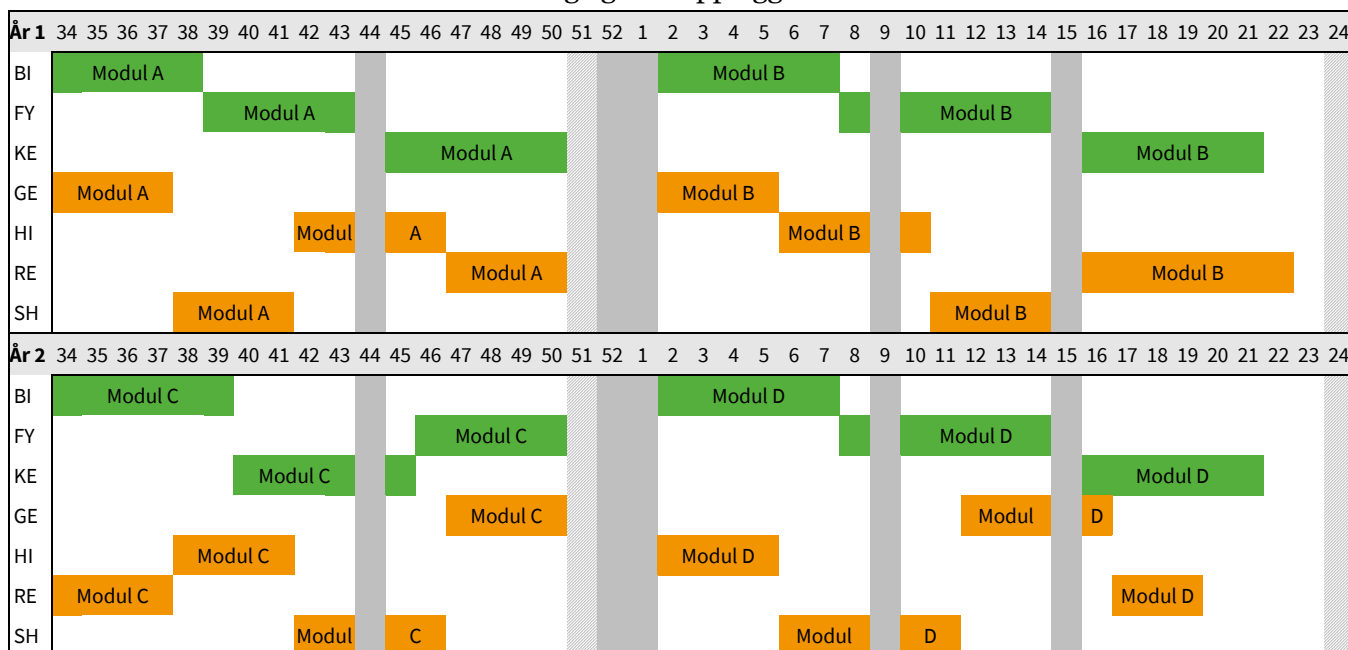
Med utgångspunkt i NO- och SO-ämnena ges nedan exempel på hur timplanerna kan anpassas till elevernas och organisationens förutsättningar. Grundupplägget och tre olika alternativ för kombinationen av NO och SO diskuteras nedan.

I *Tabell 1* illustreras *Intensivsvenskas* grundupplägg för NO- och SO-ämnena. Det tvååriga upplägget innebär att alla NO-ämnena (biologi, fysik, kemi) och SO-ämnena (geografi, historia, religion, samhällskunskap) är i gång varje termin, men inte samtidigt. Siffrorna i tabellen motsvarar veckonummer. Varje termin läser eleverna en modul i varje ämne (en modul sträcker sig över 4–6 veckor). NO-ämnena har i grundupplägget tre undervisningstimmar per vecka och SO-ämnena har fyra.

I grundupplägget läses alltså alla NO- och SO-ämnena över två år, vilket ger eleverna tid att utveckla skolspråket i svenska inom ramen för varje skolämne innan respektive ämneskurser avslutas termin 4. Detta upplägg möjliggör också

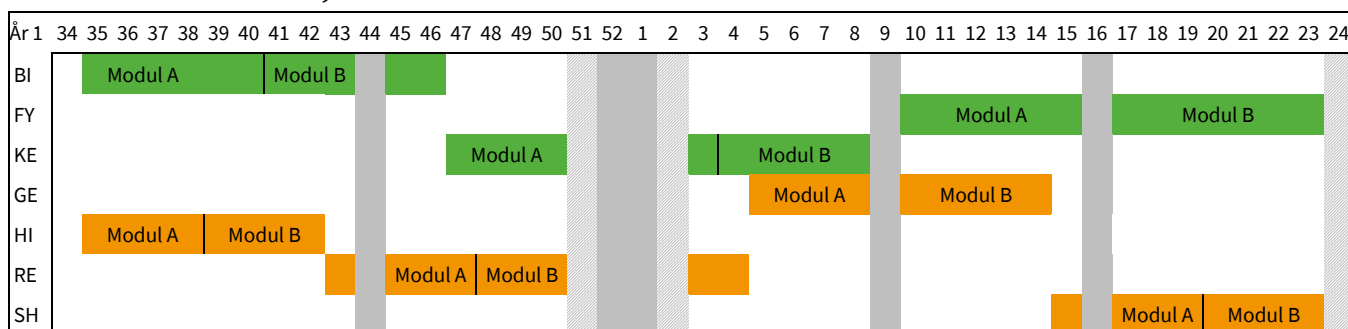
nästintill sömlösa övergångar inom NO- respektive SO-ämnena och minskar därmed den skenbara innehållsliga splittringen. Till exempel rör modul B i alla NO-ämnen människokroppen på olika sätt.

Tabell 1. Intensivsvenskas tvååriga grundupplägg för NO- och SO-ämnena

I Tabell 2 illustreras variant A vars särdrag är längre men färre ämnesperioder per ämne varje läsår. Denna variant omfattar alltså färre ämnesbyten och kan vara att föredra om olika undervisande lärare kommer i fråga för varje NO- eller SO-ämne. Upplägget för variant A innebär att elevernas läser modul A och B efter varandra i varje ämne. Det medför å ena sidan att varje NO- respektive SO-ämne har längre sammanhängande undervisningstid, å andra sidan att varje ämne endast förekommer under en period under ett läsår (i jämförelse med 1 gång/termin i Intensivsvenskas grundupplägg). Eleverna läser således modul A och B i varje ämne under läsår ett och modul C och D under läsår två (visas inte i tabellen).

Tabell 2. Variant A: Tvåårscykel med längre men färre ämnesperioder (år 2 visas inte i tabellen)

I *Tabell 3* illustreras variant B som innebär ett ettårsperspektiv på NO- och SO-ämnena, istället för ett tvåårsperspektiv. Med variant B läser eleverna alla fyra modulerna i två NO-ämnen och två SO-ämnen under ett läsår, vilket ger eleverna möjlighet att nå betyg i dessa fyra ämnen. Vad gäller SO-ämnena läggs samma antal undervisningstimmar på två SO-ämnen i stället för fyra, så att eleverna läser alla fyra moduler i dessa två SO-ämnen på ett i stället för två läsår. Till skillnad från grundupplägget och variant A har NO-ämnena fyra undervisningstimmar per vecka.

Variant B kan lämpa sig för elever som varit i Sverige en längre tid och kommit lite längre i sin språkutveckling i svenska. Eventuellt har eleven betyg i något eller några SO-ämnen sedan tidigare och ges då en möjlighet att inom första året på språkin introduktionsprogrammet nå de betyg hen behöver för att söka vidare till ett annat program. I ett eventuellt år två läser eleven de andra NO- och SO-ämnena, alternativt det eller de ämnen som eleven inte har uppnått målen i.

Tabell 3. Variant B: Ettårscykler med två NO- respektive två SO-ämnena

	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24																		
BI																																																													
FY																																																													
KE																																																													
GE																																																													
HI																																																													
RE																																																													
SH																																																													

I *Tabell 4* illustreras variant C som i grunden är en implementering av variant B i två klasser med följande särdrag: (i) SO- och NO-undervisningen schemaläggs i samma schemapositioner i klass 1 och 2, (ii) båda klasserna läser alla moduler i två NO-ämnen och två SO-ämnen under ett läsår, men ämneskombinationen skiljer sig klasserna emellan. Samtliga SO- och NO-ämnen är då i gång varje läsår på skolan. Som fjärde NO-ämne kan skolan antingen erbjuda teknik (förkortat TK i tabellen) eller upprepa det ämne (bland biologi, fysik och kemi) som flest elever saknar betyg i. Med variant C kan eleverna gå mellan klasserna beroende på vilka ämnen de behöver läsa. Fler elever får på så sätt möjlighet att på ett år bli behöriga till vidare studier trots att skolan inte erbjuder alla ämnen i varje klass. Variant C innebär således en schemateknisk lösning som lämpar sig i skolor där många elever har betyg i olika SO- och NO-ämnen från tidigare skolgång i Sverige eller hemlandet.

Tabell 4. Variant C: Ettårscykler i två parallellt schemalagda klasser med varsin kombination av två SO-ämnen och två NO-ämnen.

		34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24							
Klass 1	GE	Modul A	Modul B																					Modul C	Modul D																										
	HI												Modul A	Modul B																																		Modul C	Modul D		
	BI	Modul A	Modul B																						Modul C	Modul D																									
	FY												Modul A	Modul B																																			Modul C	Modul D	
Klass 2	RE	Modul A	Modul B																						Modul C	Modul D																									
	SH												Modul A	Modul B																																				Modul C	Modul D
	KE	Modul A	Modul B																						Modul C	Modul D																									
	TK												Modul A	Modul B																																				Modul C	Modul D

Skolorna som har testat ämnesplaneringarna har alla valt olika implementeringsvarianter anpassade till specifika förutsättningar på skolan för mottagande, skolorganisation, lärartillgång, osv. Det skolledning och schemaläggare behöver känna till för att kunna göra tjänstefördelning och schemaläggning är antalet undervisningstimmar per vecka och modul i varje ämne. Det är i nästa steg också den informationen som den enskilda läraren behöver för att anpassa innehåll och mål i ämnesplaneringarna till det egna schemat och elevgruppen (om man t.ex. ska sträcka ut modulerna över terminen eller komprimera dem).

Generell läsguide för modulerna

1 Modul A. Utomhus – orientering och fotboll (8 veckor)

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Id	A. Utomhus – orientering och fotboll								B. Fri-luftsliv				eld-, vind-skydd, mat-lagning, byggå bår		C. Inomhus – rörelse & rytmik				
	Intro & samarbets-övningar				Orientering Fotboll				Allemans-rätt, sjukvård,				Musik och rörelseanalys, koreografi						

3 **MODULMÅL FÖR MODUL A I IDROTT**

Eleven deltar i utomhusaktiviteter såsom orientering och fotboll, och kan anpassa klädsel, utrustning och rörelser efter aktivitet, förhållanden, väder och miljö. Eleven kan därmed planera träning och fysisk aktivitet. Eleven förstår aktivitetens regler och samarbetar med lärare och kamrater för att följa dessa. Eleverna börjar samtala kring de egna upplevelserna i relation till aktiviteterna.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med geografin, gällande kartor och kompassläsning.

4 **KOPPLING TILL LGR 11**

"Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, [...] utomhus" (Centralt innehåll åk 7-9)

"Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering, såväl med som utan digitala verktyg" (Centralt innehåll åk 7-9)

5 **Vecka 1. Introduktion**

- Veckomål**
- Eleven kan anpassa kläder efter aktiviteter, inomhus/utomhus samt väderlek.
 - Eleven förstår varför utomhusaktivitet och frisk luft är en viktig del av idrott och hälsa.

1. Modulens rubrik och omfattning
2. Placering av modulen i *Intensivsvenskas* grund-upplägg.
3. Mål och innehåll för modulen.
4. Koppling till kunskapskraven för idrottsämnet i LGR11.
5. Veckomål: vad ska eleven uppnå? Checkrutorna kan användas för att markera om innehållet har behandlats i undervisningen, eller om eleven har uppnått målen.

Ämnesplaneringen i idrott

Ämnesplaneringen i idrott utgår från den elev som beräknas uppnå E eller högre i idrott efter ett läsår. Året är indelat i 8 moduler, med mellan två och sju veckors undervisning inom varje modul.

För elever som behöver två år eller mer för att nå betyg rekommenderas att modulerna följs men att vissa mål skalas bort, och att eleverna då får chansen att fördjupa sina kunskaper under år två. På detta sätt kan eleverna följa samma planering, vilket också underlättar om de byter klass eller liknande.

Terminsöversikt

Hösttermin, termin 1

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Id	A. Utomhus – orientering och fotboll				B. Fri-luftsliv				eld , vind-skydd, mat-lagning, bygga bår				C. Inomhus – rörelse & rytmik						
	Intro & samarbets-övningar		Orien-tering		Fotboll		Allemans-rätt, sjukvård,						Musik och rörelseanalys, koreografi						

Vårtermin, termin 2

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Simning, intro.				E. Kon-dition				F. Inomhus				G. Simning, fortsättning				H. Utomhus						
									Cirkelträning och hälsa								Bränn-boll och friidrott				Buffert		

Terminsöversikten utgår från att en normal hösttermin löper från vecka 34 till och med vecka 51 (som ofta är halv), och att höstlovet infaller vecka 44. Höstterminen består av 16–17 undervisningsveckor. För vårterminen utgår terminsöversikten från att terminen löper från vecka 2 till och med vecka 24 med sportlov och påsklov. Vårterminen består av 19 undervisningsveckor. Lovveckorna under våren infaller på olika tidpunkter i olika delar av landet och ibland olika år. Lovveckorna är utplacerade på specifika veckor i terminsöversikterna, men måste alltså anpassas till aktuella terminstider. Vårterminens sista 2–3 veckor har inte tagits med i någon modul för att ge utrymme för repetition, nationella prov eller andra schemabrytande examinationer eller aktiviteter.

Mål och innehåll för modulerna

Modul A. Utomhus – orientering och fotboll (8 veckor)

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Id	A. Utomhus – orientering och fotboll								B. Fri-luftsliv			eld , vind-skydd,			C. Inomhus – rörelse & rytmik				
	Intro & samarbets-övningar		Orientering			Fotboll			Allemans-rätt, sjukvård,			mat-lagning, bygga bår			Musik och rörelseanalys, koreografi				

MODULMÅL FÖR MODUL A I IDROTT

Eleven deltar i utomhusaktiviteter såsom orientering och fotboll, och kan anpassa klädsel, utrustning och rörelser efter aktivitet, förhållanden, väder och miljö.

Eleven kan därmed planera träning och fysisk aktivitet. Eleven förstår aktivitetens regler och samarbetar med lärare och kamrater för att följa dessa. Eleverna börjar samtala kring de egna upplevelserna i relation till aktiviteterna.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med geografien, gällande kartor och kompassläsning.

KOPPLING TILL LGR 11

1. ”Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, [...] utomhus” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. ”Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering, såväl med som utan digitala verktyg” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser **till viss del** till aktiviteten och sammanhanget.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
4. ”Eleven kan på ett **i huvudsak** fungerande sätt [...] planera träning och andra fysiska aktiviteter. Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser [...] [och] hur aktiviteterna tillsammans med [...] andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
5. ”Eleven planerar och genomför friluftaktiviteter med **viss** anpassning till olika förhållanden, miljöer och regler. Dessutom kan eleven med **viss** säkerhet orientera sig i okända miljöer och använder då kartor och andra hjälpmedel.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. Introduktion

- Veckomål
- Eleven kan anpassa kläder efter aktiviteter, inomhus/utomhus samt väderlek.
 - Eleven förstår varför utomhusaktivitet och frisk luft är en viktig del av idrott och hälsa.
-

Vecka 2. Samarbetsövningar/lära känna varandra

- Veckomål
- Eleven kan delta i idrotten (t.ex. ultimate freesbee med komplexa rörelser).
 - Eleven kan anpassa sig till idrottens regler, och samarbeta med och utan domare.
-

Vecka 3. Samarbetsövningar/lära känna varandra

- Veckomål
- Eleven kan delta i idrotten (t.ex. ultimate freesbee med komplexa rörelser).
 - Eleven kan anpassa sig till idrottens regler, och samarbeta med och utan domare.
-

Vecka 4. Orientering

- Veckomål
- Eleven kan läsa en karta.
 - Eleven kan anpassa kläder efter aktiviteter och väder.
-

Vecka 5. Orientering

- Veckomål
- Eleven kan linda stukad fot.
 - Eleven kan orientera m.h.a. karta i okänd terräng.
 - Eleven kan anpassa kläder efter aktiviteter och väder.
-

Vecka 6. Orientering

- Veckomål
- Eleven kan orientera m.h.a. karta och kompass i okänd terräng.
 - Eleven kan anpassa kläder efter aktiviteter och väder.
-

Vecka 7-8. Fotboll

- Veckomål**
- Eleven kan delta i idrott som innefattar komplexa rörelser och anpassar rörelser efter aktiviteten.
 - Eleven kan anpassa sig till regler och delta i ett lagsammanhang.

Modul B. Friluftsliv (4 veckor)

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
Id	A. Utomhus – orientering och fotboll								B. Friluftsliv			eld, vindskydd, matlagning, bygga bår		C. Inomhus – rörelse & rytmik					
	Intro & samarbetsövningar		Orientering		Fotboll			Allemansrätt, sjukvård,					Musik och rörelseanalys, koreografi						

MODULMÅL FÖR MODUL B I IDROTT

Eleven kan, i grupp med stöttning av läraren, planera och genomföra en friluftaktivitet. Detta innebär till exempel byggande av vindskydd, anpassning av utrustning och kläder, samt säkerhetsförberedelser.

Eleven har grundläggande kunskaper i första hjälpen och överlevnad i naturen, vilket innebär bland annat hur och varför en bår används, när det är lämpligt att söka vård, vilka anpassningar man kan behöva göra för att överleva i naturen, och lämpliga sjukvårdskontakter att ha tillgång till.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med samhällskunskapen gällande allemansrätten, samt hemkunskapen gällande matlagning.

KOPPLING TILL LGR 11

1. "Första hjälpen" (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. "Hur olika friluftaktiviteter kan planeras, organiseras och genomföras." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. "Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. "Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utomhusvistelse" (*Centralt innehåll åk 7-9*)
5. "Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur aktiviteterna tillsammans med kost och andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
6. "Eleven kan genomföra olika aktiviteter i natur och utemiljö med **viss** anpassning till olika förhållanden och allemansrättens regler." (*Kunskapskrav för betyg E åk 6*)
7. "Eleven planerar och genomför friluftaktiviteter med **viss** anpassning till olika förhållanden, miljöer och regler. Dessutom kan eleven med **viss** säkerhet

orientera sig i okända miljöer och använder då kartor och andra hjälpmedel.”
(Kunskapskrav för betyg E åk 9)

8. ”Eleven kan på ett **i huvudsak** fungerande sätt förebygga skador genom att förutse och ge **enkla** beskrivningar av risker som är förknippade med olika fysiska aktiviteter.” (Kunskapskrav för betyg E åk 9)

Vecka 1. Allemansrätten och vård

- Veckomål
- Eleven kan vistas i naturen.
 - Eleven kan anpassa sig till bl.a. allemansrätten.
 - Eleven har kunskap om när vård kan behövas i några olika sammanhang, och hur den ska sökas.

Vecka 2. Matlagning i naturen

- Veckomål
- Eleven kan göra upp eld med eldstål.
 - Eleven kan sätta ihop ett stormkök.
 - Eleven kan använda/laga mat på ett stormkök.

Vecka 3. Bygga bår och vindskydd

- Veckomål
- Eleven kan bygga bår.
 - Eleven kan bygga ett vindskydd.

Vecka 4. Nödsituationer och första hjälpen

- Veckomål
- Eleven kan bygga bår.
 - Eleven har viss kunskap om hur den ska hantera en nödsituation.
 - Eleven har grundläggande kunskaper i första hjälpen.

Modul C. Inomhus – rörelse & rytmik (4 veckor)

Termin 1, hösttermin

vecka	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	
Id	A. Utomhus – orientering och fotboll									B. Fri-luftsliv			eld, vind-skydd,			C. Inomhus – rörelse & rytmik				
	Intro & samarbets-övningar			Orientering			Fotboll			Allemans-rätt, sjukvård,			mat-lagning, bygga bår			Musik och rörelseanalys, koreografi				

MODULMÅL FÖR MODUL C I IDROTT

Eleven rör sig till musik och använder kroppen för att ge uttryck för takt och rytm. Eleven kan planera och genomföra en koreografi. Eleven kan beskriva rörelsemönster och göra en grundläggande rörelseanalys. Eleven deltar i olika lekar och spel som innefattar rörelse, samarbete och regler.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med musik.

KOPPLING TILL LGR 11

1. ”Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, inomhus [...], samt danser och rörelser till musik.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. “[...] rörlighetsträning [...]. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. ”Digitala och andra verktyg för att planera, genomföra och värdera rörelseaktiviteter.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. ”Traditionella och moderna danser samt rörelse- och träningsprogram till musik.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
5. ”Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
6. ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser **till viss del** till aktiviteten och sammanhanget. I danser och rörelse- och träningsprogram till musik anpassar eleven **till viss del** sina rörelser till takt, rytm och sammanhang.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
7. ”Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur aktiviteterna tillsammans med kost och andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. Rytm

- Veckomål Eleven kan ta ut takt och rytm ur musik, till exempel genom dans eller annan rytmikövning.
-

Vecka 2. Rörelseanalys

- Veckomål Eleven kan göra en grundläggande rörelseanalys.
 Eleven kan göra koreografi, individuellt eller i grupp.
-

Vecka 3. Koreografi

- Veckomål Eleven kan genomföra och visa upp den koreografi som har planerats.
-

Vecka 4. Jullekar

- Veckomål Eleven kan delta i olika lekar som innefattar rörelser.
 Eleven kan anpassa sig efter regler och samarbeta i grupp.

Modul D. Simning, intro. (5 veckor)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Simning, intro.					E. Kon- dition				F. Inomhus Cirkelträning och hälsa						G. Simning, fortsättning			H. Utomhus Bränn- boll och friidrott			Buffert	

MODULMÅL FÖR MODUL D I IDROTT

Eleven kan genomföra hjärt- och lungräddning genom kompressioner, mun-mot-munmetoden, medvetandekontroll och stabilt sidoläge. Eleven förstår varför simkunskap är ett krav, och kan simma 100 meter bröstsim, 25 meter ryggsim och 10 meter under vatten. Eleven uppvisar kunskap om och förståelse för badvett i en badhusmiljö, inklusive användning av badkläder, respekt.

KOPPLING TILL LGR 11

1. "Olika simsätt i mag- och ryggläge." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. "Första hjälpen och hjärt- och lungräddning." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. "Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. "Eleven kan [...] simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
5. "Eleven kan på ett **i huvudsak** fungerande sätt förebygga skador genom att förutse och ge **enkla** beskrivningar av risker som är förknippade med olika fysiska aktiviteter. Dessutom kan eleven hantera nödsituationer vid vatten med alternativa hjälpredskap under olika årstider." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. HLR, teori, öva på docka

- Veckomål**
- Eleven kan kompressioner och mun-mot-munmetoden.
 - Eleven kan göra medvetandekontroll.
 - Eleven kan stabilt sidoläge.

Vecka 2. Simning, badvett, kulturella förväntningar

- Veckomål**
- Eleven kan använda badkläder.
 - Eleven kan visa respekt för andra i badhusmiljön.
 - Eleven kan förstå varför man behöver kunna simma.

Vecka 3. Simning, träna i grunt vatten

- Veckomål
- Eleven kan simma 50 meter bröstsim.
 - Eleven kan simma ryggsim, en kort sträcka.
-

Vecka 4. Simträning

- Veckomål
- Eleven kan simma 100 meter bröstsim.
 - Eleven kan simma 5 meter under vatten.
-

Vecka 5. Simträning

- Veckomål
- Eleven kan simma 25 meter ryggsim.
 - Eleven kan simma 10 meter under vatten.

Modul E. Kondition (3 veckor)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Simning, intro.					E. Kondition			F. Inomhus Cirkelträning och hälsa						G. Simning, fortsättning			H. Utomhus Brännboll och friidrott		Buffert			

MODULMÅL FÖR MODUL E I IDROTT

Eleven kan planera och genomföra konditionsträning för att nå förutbestämda mål. Eleven kan berätta om den egna konditionen, och sätta denna i relation till sin övriga hälsa och träning. Eleven har en viss förståelse för hur konditionen påverkar hälsan.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med biologi.

KOPPLING TILL LGR 11

1. "[...] konditionsträning [...]. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. "Digitala och andra verktyg för att planera, genomföra och värdera rörelseaktiviteter." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. "Traditionella och moderna danser samt rörelse- och träningsprogram till musik." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. "Att sätta upp mål för fysiska aktiviteter, till exempel förbättring av konditionen." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
5. "Ord och begrepp för och samtal om upplevelser och effekter av olika fysiska aktiviteter och träningsformer." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
6. "Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
7. "Olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa och sambandet mellan beroendeframkallande medel och ohälsa." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
8. "I danser och rörelse- och träningsprogram till musik anpassar eleven **till viss del** sina rörelser till takt, rytm och sammanhang." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
9. "Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur aktiviteterna tillsammans med kost och andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. Puls

- Veckomål
- Eleven kan nå 150 pulslag/minut.
 - Eleven kan planera hur man når 150 slag/minut.
-

Vecka 2. Kroppens funktioner

- Veckomål
- Eleven har viss förståelse för hur kroppen fungerar under fysisk aktivitet.
-

Vecka 3. Kondition och hälsa

- Veckomål
- Eleven kan förstå sambandet mellan kondition och hälsa.
 - Eleven kan utvärdera den egna konditionen.

Modul F. Inomhus – cirkelträning och hälsa (4 veckor)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Simning, intro.					E. Kondition					F. Inomhus Cirkelträning och hälsa					G. Simning, fortsättning			H. Utomhus Brännboll och friidrott		Buffert		

MODULMÅL FÖR MODUL F I IDROTT

Eleven har kunskap om de lagar och regler som gäller i fråga om doping och droger, och kan på en grundläggande nivå diskutera de moraliska aspekterna gällande detta, samt hur det påverkar kroppen. Eleven har förståelse för att olika fysiska, ekonomiska, mentala och andra hinder och förutsättningar kan påverka en människas förmåga och möjlighet att röra sig/träna. Eleven kan diskutera kroppsideal, relationen mellan fysisk och psykisk hälsa, samt hur psykisk ohälsa kan uppstå och ta sig uttryck.

Eleven provar på de olika typer av stationer som ingår i cirkel- och styrketräning, och kan ge en grundläggande förklaring till hur olika rörelser påverkar olika delar av kroppen. Eleven kan förklara hur stretching och uppvärmning påverkar kroppen.

I denna modul finns möjlighet till ämnesöverskridande samarbete med biologi, samt sva i projekt om ideal, kroppens påverkan samt moral.

KOPPLING TILL LGR 11

1. "Styrketräning, [...] mental träning. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. "Att sätta upp mål för fysiska aktiviteter, till exempel förbättring av konditionen." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. "Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. "Olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa och sambandet mellan beroendeframkallande medel och ohälsa." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
5. "Kroppsideal inom idrotten och samhället i övrigt. Doping och vilka lagar och regler som reglerar detta." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
6. "Hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön." (*Centralt innehåll åk 7-9*)

7. ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser **till viss del** till aktiviteten och sammanhanget.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

8. ”Eleven kan på ett **i huvudsak** fungerande sätt sätta upp mål för och planera träning och andra fysiska aktiviteter. Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur aktiviteterna tillsammans med kost och andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. Cirkelträning

- Veckomål
- Eleven provar på olika typer av cirkel- och styrketräning.
 - Eleven förklarar hur rörelse, stretching och uppvärmning påverkar musklerna och rörligheten.

Vecka 2. Psykisk hälsa

- Veckomål
- Eleven förstår att psykisk hälsa kan påverka fysisk hälsa.
 - Eleven kan resonera kring de faktum att möjligheter och förmågor till träning kan variera beroende på olika faktorer.

Vecka 3. Illegala substanser

- Veckomål
- Eleven kan på ett grundläggande plan förklara hur droger och dopning påverkar kroppen, och resonera kring omkringliggande moraliska aspekter.
 - Eleven visar förståelse för hur idrottsliga principer och grundregler står i relation till dopning.

Vecka 4. Ideal och kroppstyper

- Veckomål
- Eleven kan redogöra för och resonera kring olika kroppsideal, i media, inom idrotten och i elevens omedelbara närhet.
 - Eleven visar förståelse för att varken fysisk eller psykisk ohälsa inte nödvändigtvis är synliga från utsidan.

Modul G. Simning, fortsättning (4 veckor)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Simning, intro.					E. Kon- dition				F. Inomhus Cirkelträning och hälsa						G. Simning, fortsättning				H. Utomhus Bränn- boll och fröidrott		Buffert	

MODULMÅL FÖR MODUL G I IDROTT

Eleven har kunskap om livräddningstekniker vid nödsituation nära vatten under olika årstider. Eleven kan simma 200 meter bröstsim och 50 meter ryggsim.

KOPPLING TILL LGR 11

1. "Olika simsätt i mag- och ryggläge." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. "Första hjälpen och hjärt- och lungräddning." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. "Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen." (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. "Eleven kan [...] simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
5. "Eleven kan på ett **i huvudsak** fungerande sätt förebygga skador genom att förutse och ge **enkla** beskrivningar av risker som är förknippade med olika fysiska aktiviteter. Dessutom kan eleven hantera nödsituationer vid vatten med alternativa hjälpredskap under olika årstider." (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. HLR, teori, öva på docka

- Veckomål
- Eleven kan kompressioner och mun-mot-munmetoden.
 - Eleven kan göra medvetandekontroll.
 - Eleven kan stabilt sidoläge.
 - Eleven kan redogöra för grundläggande livräddningstekniker.

Vecka 2. Vattenvett och livräddning

- Veckomål**
- Eleven kan redogöra för de risker som finns med att vistas i och nära vatten.
 - Eleven kan teori för nödsituationer vid vatten vintertid.
-

Vecka 3. Simning, träna i grunt vatten

- Veckomål**
- Eleven kan simma 150 meter bröstsim.
 - Eleven kan simma 25 meter ryggsim.
-

Vecka 4. Simning, träna i grunt vatten

- Veckomål**
- Eleven kan simma 200 meter bröstsim.
 - Eleven kan simma 50 meter ryggsim.

Modul H. Utomhus – brännboll och friidrott (2 veckor)

Termin 2, vårtermin

vecka	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Id	D. Intro & simning					E. Kondition				F. Inomhus Cirkelträning och hälsa						G. Simning, fortsättning			H. Utomhus Brännboll och friidrott		Buffert		

MODULMÅL FÖR MODUL H I IDROTT

Eleven har en bred förståelse för de olika friidrottsgrenarna, och har provat på ett antal av dessa. Eleven samarbetar med andra i lag och följer regler för lekar och sporter.

KOPPLING TILL LGR 11

1. ”Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, [...] utomhus” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
2. “[...] konditionsträning, rörlighetsträning [...]. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
3. ”Digitala och andra verktyg för att planera, genomföra och värdera rörelseaktiviteter.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
4. ”Traditionella och moderna danser samt rörelse- och träningsprogram till musik.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
5. ”Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.” (*Centralt innehåll åk 7-9*)
6. ”Eleven kan delta i lekar, spel och idrotter som innefattar komplexa rörelser i olika miljöer och varierar och anpassar sina rörelser **till viss del** till aktiviteten och sammanhanget. I danser och rörelse- och träningsprogram till musik anpassar eleven **till viss del** sina rörelser till takt, rytm och sammanhang.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)
7. ”Eleven kan även utvärdera aktiviteterna genom att samtala om egna upplevelser och föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur aktiviteterna tillsammans med kost och andra faktorer kan påverka hälsan och den fysiska förmågan.” (*Kunskapskrav för betyg E åk 9*)

Vecka 1. Brännboll

- Veckomål Eleven arbetar med andra i lag och följer reglerna för brännboll.
-

Vecka 2. Friidrott

- Veckomål Eleven provar på olika friidrottsgrenar.
 Eleven uppvisar förståelse för hur den ska gå till väga för att planera och genomföra en förbättring av något resultat (t.ex. hoppa längre, springa snabbare...)

Litteratur

Cummins, Jim. 1981. The role of primary language development in promoting educational success for language minority students. I: C.F. Leyba (red.), *Schooling and language minority students: A theoretical framework*. Los Angeles, CA: Evaluation, Dissemination and Assessment Center, California State University Los Angeles. S. 3–49.

Cummins, Jim. 1984. *Bilingualism and special education: issues in assessment and pedagogy*. Clevedon, Avon: Multilingual Matters

Florin Sädbom, Rebecka. 2015. *I det didaktiska spänningsfältet mellan styrning och elevers lärande. En studie av lärarens tal om och iscensättning av kursplanemål i en mål- och resultatstyrd skola*. Avhandling. Jönköping: Högskolan i Jönköping.

Gibbons, Pauline. 2002. *Scaffolding Language. Scaffolding Learning. Teaching Second Language Learners in the Mainstream Classroom*. Houghton Mifflin Harcourt: Heinemann.

Gibbons, Pauline. 2009. *Lyft språket, lyft tänkandet. Språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hakuta, Kenji, Yuko Goto Butler & Daria Witt. 2000. *How long does it take English learners to attain proficiency?* Stanford, CA: University of California Linguistic Minority Research Institute. Policy Report 2000-1.

Halliday, Michael & Hasan, Ruqaiya. 1989. *Language, Context, and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective*. Oxford University Press, Oxford. <https://doi.org/10.2307/3586740>.

Håkansson, Jan & Daniel Sundberg. 2012. *Utmärkt undervisning. Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Stockholm: Natur & Kultur

Håkansson, Jan & Daniel Sundberg. 2016. *Utmärkt skolutveckling. Forskning om skolförbättring och måluppfyllelse*. Stockholm: Natur & Kultur.

Johansson, Britt & Anniqa Sandell Ring. 2010. *Låt språket bära. Genrepedagogik i praktiken*. Hallgren & Fallgren, Uppsala.

Kuyumcu, Eija. 2004. Genrer i skolans språkutvecklande arbete. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 573–596.

Kuyumcu, Eija. 2013. Genrepedagogik som verktyg i språk-och kunskapsutvecklande undervisning och lärande. I: Hyltenstam, Kenneth &

Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. 605–632.

Lim Falk, M. 2017. *Planera för progression*. Skolverket: Skolverkets språk, läs- och skrivutveckling. Modul: Nyanländas språkutveckling. Skolverket, <https://larportalen.skolverket.se>.

Lindberg, Inger. 2007. Forskning om läromedelsspråk och ordförrådsutveckling. I: I. Lindberg & S. Johansson Kokkinakis, *OrdiL. En korpusbaserad kartläggning av ordförrådet i läromedel för grundskolans senare år*. (Rapporter om svenska som andraspråk (ROSA). 7.). Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk, Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. S. 13–60.

Lindberg, Inger. 2011. Språk för lärande i en mångspråkig skola. I: S. Eklund (red.), *Lärarens kulturella dimensioner*. Forskning om undervisning och lärande 6. Stockholm: Stiftelsen SAF i samarbete med Lärarförbundet. S. 7–29.

Lgr 11. 2019. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Reviderad 2019. Stockholm: Skolverket.

Mariani, Luciano. 1997. Teacher support and teacher challenge in promoting learner autonomy. *Perspectives*, 23(2). *A Journal of TESOL Italy* 23 (2).

Martin, J.R. & Rothery, J. 1986. What a functional approach to the writing task can show teachers about “good writing”. I: B. Couture (red.), *Functional Approaches to Writing: Research Perspectives*. London: Francis Pinter.

Martin, J.R. & White, P.R.R. 2005. *The language of evaluation*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Myndigheten för skolutveckling. 2004. *Kartläggning av svenska som andraspråk*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Nordenbro, Sven Erik, Michael Søgaard Larsen, Neriman Tiftikci, Rikke Eline Wnedt & Susan Østergaard. 2008. *Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school. A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research*, Oslo. Copenhagen: Danish Cleraringhouse for Educational Research, School of Education, University of Aarhus.

Odenstad, Christina. 2018. *Medborgarkunskap i fokus: Samhällskunskapsundervisning för nyanlända*. Avhandling. Karlstad: Karlstad universitet.

Polias, John, Inger Lindberg & Karin Rehman. 2017. Stöttning på olika nivåer. Skolverkets språk, läs- och skrivutveckling. Modul: Nyanländas språkutveckling. Skolverket, <https://larportalen.skolverket.se>

Schleppegrell, Mary. 2004. *The Language of schooling. A Functional Linguistic Perspective*. London: Lawrence Erlbaum.

SKL 2019. Framgångsfaktorer för skolans utveckling. Sveriges kommuner och landsting.

Skolinspektionen. 2010. Framgång i undervisningen. En sammanställning av forskningsresultat som stöd för granskning på vetenskaplig grund i skolan. Dnr 2010:1284.

Skolinspektionen. 2014. Utbildning för nyanlända elever. Rapport 2014:03. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen 2019. Svenska som andraspråk i årskurs 7–9.

Skolverket. 2016. *Språkin introduktion*. Skolverkets rapport 436. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. 2017. *Bygga svenska. Bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling i årskurs 7–9 och i gymnasieskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. 2018. Uppföljning av språkin introduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkin introduktion. *Rapport 469*. Stockholm: Skolverket.